

Karjaa, Mustion kartano
Tarkastus 24.3.1986

Mustion kartanon päärakennuksessa oli käynnissä joen pudella olevaan ensimmäisen kerroksen huoneeseen tulevien WC-tilojen seinien rakentaminen. Useat alakerran lattiat olivat auki, kutterinlastueristystä oli paikoitellen täydennetty mineraalivillalevyin. Ehdotin selluvillan käyttämisestä, koska siinä oleva boori torjuu sienten ja hyönteisten leviämistä mahdollisen vesivaurion sattuessa.

Porrashallin katto toisessa kerroksessa oli poistettu muutamia kannatushirsiä lukuunottamatta. Katon laudoitus oli ollut taipunut koska vuotava vesikatto oli aiheuttanut tuhoisan jumivaurion. Rakenteen tarkastamiseksi oli haluttu avata laudoitusta, jolloin täyte oli sortunut lattialle, samoin osa kannattajista joiden päät olivat jauhoksi syödyt. Jumivauriota näkyi ylhäällä sivuseinän päällä. Täyte oli poistettu ullakon puolelta, kattoa avaamatta, myös viereisen kamarin kohdalla, jolloin nähtiin kannattajissa porrashuoneen luona olevat vauriot. Vaurioitunut alue rajoittuu vuotavan katonosan alle; suurin osa e.m. kamarin katon rakenteista on ehjiä.

Porrashallin katto olisi pitänyt tukea altapäin. Sen jälkeen olisi kuivatettu sammalta ja hiekkaa sisältävä täyte. Kantavat rakenteet olisi kaivettu esille ylhäältä ja tuettu uusilla palkeilla. Kattolaudoituksen vauriot olisi paikattu konservointisuunnitelman mukaan.

Kattolaudoitus sekä poistetut palkit oli viety pois työmaalta. On mahdollista että laudoissa oli myöhemmin ylimaalattua koristelua, sillä paikoilleen jäänyt kattolista on monivärinen ja seinissä on suuret maalaukset roiskepohjalla.

On selvitettävä kiireesti, onko e.m. puuosat jo hävitetty vai voidaanko ne vielä saada takaisin työmaalle. Mikäli palkit ja laudat löytyvät, on tutkittava niiden käyttömahdollisuutta rakenteen ainakin osittaiseksi palauttamiseksi.

Ellei alkuperäisiä osia löydy, joudutaan katto rakentamaan uudesta vastaavan levyisestä laudasta. Palkisto ripustetaan yläpuolelta pääasiassa ulkoseinän ja sitä vastapäätä olevan poikkiväliseinän varaan - kaikki nykyiset järeät palkit säilytetään ja tarvittavissa kohdissa täydennetään konstruktiota uusilla puupalkeilla. Uusien palkkien tukemiseksi voidaan seinähirsiä paikata puulla, kuitenkin mahdollisimman vähän vanhaa puuta loveten.

Hyönteisten vaurioittamia kohtia ei poisteta sieltä missä puu vain pysyy koossa, sillä rakenteen kuivuminen tappaa toukat. Hyönteislaji analysoidaan ja mahdollinen myrkyttäminen harkitaan sen perusteella. Myös alkanut laho pysähtyy puun kuivuessa eikä puuhun jäävästä rihmastosta ole vaaraa. Uutena täytteenä käytetään selluvillaa.

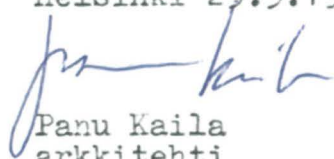
Vesikatto vuotaa edelleen. Vuotokohtien alle pitäisi tehdä tilapäiseksi suojaksi lautakehikon varassa olevat muovikelmualtaat, jotka ovat tuulettuvat, irti alustastaan. Vesikaton tutkimiseksi ja paikkaamiseksi olisi saatava ulkopuoliset telineet.

Tarkastin samalla myös ns. Forsmanin ^{strömmin} talon. Hirsisen parituvan jatkoksi on tehty rankarakenteiset osat kumpaankin päähän taloa. Rakennuksessa on yhtenäinen, leveä, keltaiseksi maalattu pystylaudoitus - arvioin tämän asun olevan peräisin viime vuosisadan puolimaista. Rankarakenteiset osat on perustettu vain irtokiville ja ne ovat vääntyneet. Rakenne on kuitenkin varsin helposti oikaistavissa samalla kun sille kaivetaan tukevammat nurkkapylväät. Kokonaisuus on erikoinen ja mielenkiintoinen, ja myös jatko-osat tulisi säilyttää.

Sisäpuolelta rakennus on rappeutunut. Molemmat tuvat on jaettu kahtia pystylankkuseinällä. Kamarissa, jonka alla olevan kellarikuopan tuuletusputket on tukittu, on lattia pahasti lahonnut ja osaksi sortunut. Huoneissa on jäljellä vanhoja sileitä lankkucuvia sekä sisäpuolelle näkyvän palkiston kannattamat leveät profiloituneet kattoaudat.

Korjauksessa tulisi pyrkiä säilyttämään ulkovuoraus ja kunnostuskelpoiset ikkunat, samoin ovet ja sisäkatot. Lattiat on avattava ja ainakin osittain uusiuttava. Multapenkkiratkaisu olisi paras säilyttää, eristeenä olevaa multaa täydennetään selluvillalla jota levitetään myös alustaan. Runkoa ei pitäisi oikaista hirsiosassa. Lämmöneristeeksi sopii pintaan naulattava huokoinen kuitulevy. Yläpohjan eristettä täydennetään tarvittaessa ullakon puolelta sahanpurulla tai selluvillalla. Vesikatto jouduttaneen uusimaan.

Helsinki 25.3.1986

Panu Kaila
arkkitehti
museovirasto